

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. I. Exteriores Capitis partes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

turandasque. Si caro sit rara & spongiosa ad ebibendos humores, & ad irrigandas partes alias idonea, glandulas constituit. Adeps corpori circumfunditur instar indumenti. Medulla nutrit & conservat ossa; de quibus & aliis plura in decursu.

Ex his partibus componuntur dissimilares aliae, quales sunt musculi, quorum origo seu caput ferè nervosum est, venter seu medium carneum fibris & nervis contextum, & finis seu cauda desinit in tendinem: hujusmodi musculi numerantur plurimi, & ad membrorum motum serviunt plurimum. Nervi in varia dividuntur paria, quorum decem ex cerebro, reliqua ex medulla spinali oriuntur, perque totum corpus à dexteris & sinistris diffunduntur, variisque in torti ligaminibus, fibris & aliis hujusmodi partibus, membra & reliquas partes dissimilares componunt, de quibus jam in specie dicendum.

C A P U T II.

De Suprema corporis regione, Scilicet de Capite.

Caput in superiore & eminentiore corporis parte situm est, quasi specula quædam, ex qua sensus, qui ibi sunt collocati, res expectandas aut fugiendas facilius percipiunt: figuram habet ferè sphaericam validis ossibus circumdatam, ut cerebrum, quod in isto velut propugnaculo continetur, ab externorum corporum injuriis sit protectum. Dividitur caput in partem crinitam, quæ calvaria dicitur, & in partem non crinitam, quæ facies appellatur. In parte crinita primò occurrunt capilli, tum cuticula seu epiderma, quæ non sentit, & est compactior cute; sequitur cutis seu derma, quæ in capite crassior est, quam in aliis corporis partibus; sub cute est panniculus carnosus, tum pericranium, quod est membrana è futuris quasi erumpens, vel potius per eas medianibus vasis & nervis capillaribus cum dura meninge, cui vel originem vel conservationem debet, commercium habens; & hæc totum ambit cranium. Postea est periostrum membrana scilicet tenuior, quæ immediatè adhæret ossi cranii; suum enim quodlibet os, exceptis dentibus, habet periostrum sensus exquisitissimi, sine quo ossa sunt sensus expertia. Sequitur tandem cranium, os scilicet firmissimum, quod cerebrum continet. Omnia ossa capitis sunt cranium & binæ maxillæ.

§. I.

Exteriores Capitis partes.

De Cranio & futuris.

Cranium crassum est & porosum; crassum, ut resistat: porosum, ut facilius pateat exitus vaporibus capitis. Constat ossibus octo, per varias futuras arctissimo nexu inter se conjunctis. Suture sunt commissuræ denticulares, quæ octo ossa illa ita connectunt, ut unicum videantur os constituere: quò futures sunt arctiores & ossa minùs porosa, eò magis obnoxius est homo doloribus capitis;

pitis : quò verò latiores sunt, & cranium magis porosum, eò magis est sanum caput.

Primum os capitis est frontale : secundum & tertium sunt duo ossa scinipitis seu parietalia, quæ fermè quadrata sunt. Os frontale dicitur etiam coronale, quia aliquando, præsertim in pueris, divisum est in duas partes per suturam sagittalem. 4. Est os occipitis, quò posteriorem capitis partem occupat totam, estque omnium solidissimum, habetque in inferiore parte foramen per amplum, per quod medulla cerebri spinæ dorsi communicat : illud foramen circumstant duæ *apophyses*, quas Galenus coronas vocat, eòquòd in homine non sint acutæ, ut in canibus, aliisque animalibus plerisque, sed rotundæ glòbulorum instar ; inferuntur inter geminas cavitates primæ vertebræ, inserviuntque inclinationi & erectioni capitis.

Quintum & sextum sunt ossa temporum seu temporaria, quorum quodlibet duplex sortitur nomen : superius ubi attenuatur, & in squamam definit, vocatur os squamosum : inferius verò propter inæquales protuberantias, variasque *apophyses*, quibus exasperatur, vocatur os petrosum. Septimum os dicitur *sphenoides*, à Græca voce *sphin*, quæ significat cuneum, non quòd illud os figuram cunei habeat, sed quòd inter ossa capitis, & maxillam superiorem instar cunei insertum sit : vocatur etiam basis cranii, estque os palati : *apophyses* habet externas & internas ; internæ formam habent alicujus cellæ, unde vocantur cellæ *sphenoides*, in quarum una est cavitas, quæ pituitariam glandem excipit. Multa sunt in hoc osse foramina, per quæ ducuntur nervi, venæ, arteriæ plurimæ, aliqui muscoli, &c. Octavum os capitis *Ethmoides*, seu cribrosum appellatur, & situm est inter duos oculos sub osse frontali, cujus pars superior propriè cribrosa est, inferior spongiosa, tertia in medio narium plana, & superius veluti crista galli. Hæc sunt ossa cranii, quæ futuris connexa unicum os efficiunt, quod cranium appellatur.

Suturæ sunt octo : aliæ dicuntur propriæ, quæ scilicet ossa cranii inter se conjungunt ; aliæ communes, quæ ossa cranii adjunctis ossibus ligant. 1. Dicitur coronalis, & ducitur à tempore ad tempus per verticem capitis. 2. Dicitur sagittalis, & procedit rectè ex medio coronalis suturæ usque ad occiput. 3. Vocatur *Landoides* ob literam Græcam *Lamda*, cujus figuram imitatur, & ascendit à duobus lateribus partis inferioris occipitis, usque dum jungatur in sutura sagittali. Tres istæ suturæ dicuntur veræ, reliquæ communiter falsæ. 4. & 5. dicuntur suturæ squamosæ eòquòd per illas ossa sibi invicem tanquam squamæ squamis superimponentur, suntque fermè circulares prope aures sitæ. 6. sutura vocatur semi-communis, quæ circumvolvit totum os *sphenoides*, & quod ad cranium pertinet, & maxillam superiorem conjungit. Est & alia sutura, quæ simpliciter communis est, à temporum extremis cavitatibus prodiens per medias oculorum fossas supra nasi dorsum porrecta, separâtque maxillam superiorem ab osse coronali, & 7. potest appellari. 8. est interna quædam sutura, quæ os *ethmoides* circumvolvitur.

Maxillæ & Dentes.

Maxillæ sunt binæ, superior & inferior : Maxilla superior, quæ in homine rotunda est, seu semi-circularis, & in brutis oblonga, quatuor habet eminentias, unam in naso, duas in malis, quæ poma seu pomula appellantur, & quartam, quæ dentium originem continet. In hac superiore maxilla numerantur

tur ossa 11. quinque scilicet ex qualibet parte, & unum in medio; Platerus numerat omnino 12. Quinque ossa paria numerantur, os malæ, os jugale, os unguinare, sive os fistulæ lachrymalis, per quod oculus cum naso communicat: huic ossi adhæret glandula, per quam pituita in nares defluit; os maxillare, quod est omnium maximum, continetque mediam dentium partem, medietatem nasi, & medietatem pomuli; perforatum est infra orbitam oculi, & per illud foramen transeunt nervi quartæ & quintæ conjugationis. Os extremitatis palati, & quod posticam narium partem constituit. Os verò undecimum est impar constitutum inter os *sphenoides* & palatum: vocatur vomer, & inferiorem nasi partem bifariam dividit.

Maxilla inferior in pueris dividitur per cartilaginem, quæ in adultis indurascit, & duo ossa illa in unicum firmum & solidum efficit, unde unicum tantum os continet hæc maxilla. Duo sunt foramina ex utraque parte hujus maxillæ; unum, per quod transeunt nervi, arteriæ & venæ, quæ dentium radicibus singulæ adhærent; alterum inferius, per quod iidem nervi, arteriæ & venæ exeunt, & distribuuntur labio inferiori & mento. Superior maxilla in omnibus animantibus, præterquam in psittaco & crocodilo, immobilis est, & sola movetur inferior.

Dentes sunt ossa cæteris duriora, solidiora magisque polita ad cibos conterendos, & ad vocem efformandam destinata: carent exterius perioestio seu pelle illos vestiente; unde ex tactu nullus iis imprimitur doloris sensus. Dentes magis albi, densi, & firmi sunt ut plurimum signa robustioris temperamenti. Cavi sunt dentes in suis radicibus, & ex illis cavitatibus prodeunt nervi, venæ & arteriæ, quibus alligantur; unde si dens perforetur, prodit sanguis, & in dolore dentium sentitur arteriæ pulsus, qui dolor non in ipsis dentibus recipitur, sed in eorum nervulis, venis, &c. quamvis dens vitiatus plerumque sit ejusdem causa vel occasio.

Dentes in homine sunt communiter numero 32. 16. nimirum in superiore, & totidem in inferiore maxilla, raro reperiuntur pauciores, rarissime plures. Dentes omnes suo donantur nomine: anteriores dicuntur incisores, eo quod cibis incidendis sint destinati: dicuntur etiam gelasini, eo quod ridentibus nobis appareant; sunt quatuor in unaquaque maxilla. Omnes incisores simplici radice oblonga maxillæ adhærent, unde facile commoventur & avelluntur. Post incisores sequuntur dentes canini, duo in qualibet maxilla, hinc inde ad latera incisorum positi; lati sunt & densi circa basim, in extrema autem sui parte sunt acuti, simplicibus quidem radicibus maxillæ infixi sunt, sed longioribus; unde difficilius commoventur & avelluntur. Canini superiores aliquas habent nervorum fibras, quæ ad oculos videntur pertingere, unde & dentes oculares sunt dicti. Caninos dentes subsequuntur molares, quinque hinc inde in utraque maxilla, molendis terendisque cibis destinati; unde omnes sunt asperi, duri, cæterisque majores ac firmiores, ipsisque maxillis triplici radice adhærent, saltem communiter, raro quadruplici aut duplici. Duo posteriores appellantur dentes sapientiæ, eo quod prodeant tantum ætate jam provecita circa annum 25. Vult Andr. à Laurentio cum multis aliis, dentes sicut alia ossa materno in utero efformari, licet prodeant tantum è suis alveolis, & gingivam penetrent septimo post partum mense, nisi propter maximum calorem materni lactis citius prodeant, aut serius.

Non simul prodeunt omnes, sed primò incisores superiores, tum inferiores, dein maxillares, postea canini, denique duo maxillares posteriores. Canini

mini suo in ortu magnum dolorem pueris causare solent. Profecta demum ætate solent dentes cadere, ubi scilicet præ siccitate nervi & arteriæ contrahuntur, debilitanturque gingivæ. Recole, quæ de vita dentium diximus. Porro dentibus sæpe adhæret quædam rubigo ipsos exedens & corrumpens, orta ex partibus cibi tenacioribus, ipsis, si fuerint minus duri, magisque porosi, facile adhærescentibus, quæ quidem ciborum particulæ putrescunt, si diu adhæreant, & os, halitumque postmodum inficiunt: unde, quantum fieri potest, mundi conservandi sunt dentes.

Capilli.

Capilli suis canaliculis, nodis & ramis, ferè veluti plantæ minores, instructi sunt: eorum alimentum est sanguis impurius cum aliis humoribus; prope radicem resecti, sæpius per microscopium visi sunt sanguine turgidi. Hinc varius est capillorum color, à vario, quo nutriuntur, humore: ex abundantia pituitæ albescunt: ex nimia bile rufum colorem contrahunt: ex atra & calore nigrum: ex mixtis illis humoribus mixtos colores participant. Capilli molliores & rariores decidunt citius, & efficiunt caput calvum, quia minus radican- tur: humor cum exiguo calore nullam parit casariem, quod tamen aliquando, si capilli recti sunt, signum est, cutem esse mollem; quod enim crispentur, id ex duritie & siccitate cutis, atque pororum angustitiis provenit. Aristoteles tradit, pilos molles timidum, duos fortem virum designare, quod signum ex omnibus animalibus desumptum esse asserit: timidus est enim cervus, lepus, ovis, mustela, mus, &c. &c. & pilum habent molliissimum: fortis contra leo, aper, &c. & pilum habent fortissimum.

Cuticula, Pericranium, Periostium.

Cuticula seu epiderma, pellicula quædam tenuis est, cute tamen compactior, & sensus expers, cuti superimposita, eique firmiter adhærens, ita ut nonnisi calor aut combustionis vi excitatis vesiculis ab ea separata demonstrari possit. Ejus officium est cutem tegere, orificia venularum & arteriarum occludere, sensum cutis exquisitiorem attemperare, nimium madoris fluxum prohibere; est tamen aliquantulum porosa, ut sudoribus exitum præbeat: si verò humor crassior sit, nec attenuatus, ampullam efficit, tumoremque. Licet cuticula sit semi-diaphana, quod patet ex rubore, pallore, & aliis mutationibus, quæ in vultu apparent præcipue, pro diversitate scilicet coloris humoris subjacentis; tamen in se peculiarem aliquem habet colorem, siquidem ferè alba est Germanis, Gallis, Anglis, &c. suffusca Hispanis, oleacea Ægyptiis, nigra Mauris, &c. Sub epiderma apparet cutis seu derma, quæ in capite peculiarem habet crassitiem: sub cute est panniculus seu membrana crassior totum caput circumvestiens.

Pericranium sequitur, & est membrana tenuis, densa tamen & firma, sensu exquisito prædita propter multos nervorum ramulos, per totam ejus substantiam dispersos: hæc totum cingit cranium, ejusque suturis firmiter jungitur, nervosis fibris per ossium commissuras ad duram usque meningem transmissis. Pericranium tamen non obtegit cranium immediate, intercedit enim periostium. Est autem periostium membrana ossa circumvolvens, cujus beneficio ossa dicuntur sentire, solis exceptis dentibus, & fortè officulis aurium: radices tamen dentium suum periostium habent, ex quo partim oritur ipsorum dolor.